תלמוד בבלי · ראשונים · חידושי רמב״ן · סדר מועד

חידושי רמב"ן על חגיגה

רבנו משה ב"ר נחמן [הרמב"ן]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידושי רמב"ן על חגיגה

רבנו משה ב"ר נחמן [הרמב"ן]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידושי-רמבן-על-חגיגה/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף כב 4
דף כד 5

דף כב.

אמר רב פפא כמאן כו' מעם הארץ כמאן כר' יוסי. פרש"י ז"ל נראה ונכון לפי הסוגיא דלא הוו מקבלין מינייהו מן דינא דסתמא חשידי לן אלא משום דרבי יוסי חייש לאיבה ורבנן לא חיישי לאיבה והיינו דתניא בפר' ואלו עוברין ששה דברים נאמרו בעם הארץ לא היו מוסרין לו עדות ולא היו מקבלין ממנו עדות ופי' לא היו מקבלין ממנו עדו' כלומר שב"ד היו דוחין אותן אבל לפוסלן ממש לא מיפסל אלא בדליתיה בדרך ארץ כדאיתא בקידושין.

אבל הריא"ף ז"ל כתב שם דההוא עם הארץ דהתם לאו כעם הארץ דהכא דאלו (התם) ליתיה במקרא ובמשנה אכל בדרך ארץ ובמצות איתיה ולא חשד אחד מכל אנפי דפסלותא אבל ההוא דהתם דחשיד קשיא לן אי חשיד אפי' חכם נמי ועוד מדקאמרינן הכא כמאן כרבי יוסי דחייש לאיבה ש"מ פליגי רבנן עליה. ואיכא למימר אע"ג דאמרינן כרבי יוסי לא פליגי רבנן עליה דלא אשכחן מאן דפליג אמתני' דקתני נאמנין על טהרת יין ושמן ולא אשכחן תנא דפריש בה טעמא אחרינא והא דאמר רב פפא כמאן מקבלינן סהדותא מינייהו לאו משום דשעמינן תנא דאמר לא מקבלינן אלא משום דבסתם לא פקיעי ולא דייקי משום איבה מקבלינן מינייהו כרבי יוסי וה"ה לרבנן וכיוצא בזה בתלמוד הרבה ועם הארץ דהתם ליתיה לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ ובסתמא קאמר דחשיד ובוודאי דהכי דייקא מילתא דהכא בסתם עם הארץ דאיתיה בדרך ארץ והתם כולה שמעתא בעם הארץ דליתי' אפילו בדרך ארץ.

ואי קשיא ההיא דאתמר בקידושין, שכל שאינו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ אינו מן הישוב, ואמר רבי יוחנן והוא פסול לעדות. ההוא אתא לאשמועינן דאפי' בדיעבד הוא פסול שלא תאמר לכתחלה אין מקבלין ממנו עדות הא אם קבלו עדותו עדות קמ"ל לרבי יוחנן דהוא פסול ממש לעדות ואפילו בדיעבד ומהך ברייתא אמרה רש"י לשמעתין מה שכתב רבינו ז"ל, ועוד שהוא חשוד על העריות כדאמר ר"א עם הארץ מותר לנותרו ביום הכפורים כגון שהיה רץ אחר הזכר כו' לא בא לומר שהיה רודף ממש שאם כן אפי' חכם נמי אנא לומר שעם הארץ סתמו היה מותר לנחרו ביום הכפורים כשהוא הולך בדרך אנו חושבים אותו כאלו הוא רץ אחר הזכור שהוא חשוד על כך וכל מקום שהוא הולך לעבור על כל עבירות שבתורה הוא הולך. ובודאי שהדבר גוזמא ולא להתיר שפיכות דמים אמרו ולא עוד אלא שההורגו נהרג עליו אלא מתוך שנאה שהיו שונאין תלמידי חכמים את עמי הארץ שאינן במקרא ובמשנה ולא בדרך ארץ היו מגזימין בכך כדאמרי' עלה נמי עם הארץ מותר לקורעו כדג א"ר יצחק ומגבו ואין בין שפיכות דמים בסייף

ובחנק לקריעתו כדג ומגבו נ"מ כלום אלא גוזמא.
ושמעינן מינה לפירוש הרי"ף ז"ל דעם הארץ דליתיה במקרא ובמשנה אע"ג דאיתי' בדרך ארץ לא היו מקבלין מיניה סהדותא אלא משום איבה הילכך לא היו מוסרין לו עדות לכתחלה כלל והא דקתני בההוא עם הארץ דהתם לא היו מוסרין לו עדות משום שארא קתני לה אבל למסור לכתחלה אפילו בעם הארץ דלא חשיד לא היו מוסרין ואף בקבלת עדותן היו מחמיצין את הדבר שצריך כעין דרישה וחקירה לפי שכל מעשיהם היו בקלקול ולא בשורת הדין.
שוב מצאתי בתשובה לרב שרירא גאון ז"ל שהוא ממש ברודף אחר הזכור כלומר אוי לו לעם הארץ שפעמים שהיה גורם לו מיתה כמו שיזדמן אפילו ביום הכפורים שחל להיות בשבת וטפשותו גרמה לו. וכן מה שאמרו אסור לאכול בשר כלומר אוי לו שפעמים שיש לו בהמות ועופות והוא אסור בהן כשאין לו מי שישחוט ויבדוק וינקר אבל בשר דגים לא אמר דלית בהו שחיטה וכ"כ הרב רבי יהודה אלברצילוני ז"ל. ואפשר שלזה נתכוון דברי רבינו בעל הלכות ז"ל:

דף כד.

הא דאמרינן **אמר רב שזבי בחבורין שנו אבל שלא בחיבורין לא**. פרש"י ז"ל כגון שבשעה שהיתה הטומאה נוגעת לטהורה היתה טהורה נוגעת בקדש דגזרו רבנן דילמא אתי למגע טמאה בקדש וכולן כמו שמפורש בפירושו והראב"ד פירש [שלא] בחבורין שפירשה יד הראשונה מן הדבר המטמא אם נגעה בה יד השניה טהורה ואין כל זה מחוור.
אבל עיקר פירושה ראיתי בספר המאור וכך מפורש שם בחבורין והיינו שנגעה יד שניה בראשונה ושלא בחבורין כגון שלא נגעה בה כלל אין אומרין בקדש נטמאת אחת נטמאת חברתה (אלא) [שלא] נגעה בה.
ואותביה אביי יד נגובה פי' כגון שהיו שתי ידיו טמאות והטביל אחת מהן ונשתיירה האחרת נגובה מטמאה את חברת' אי אמרת בשלמא אע"פ שלא נגע זו בזו טמאתה היינו רבותא דנגובה שלא תאמר אין יד מטמא את חברתה אלא בשעת נגיעת הטומאה שנעשו כבית יד זו לזו ומביאות טומאה זו לזו אלא אי אמרת בחבורין ומשום מגעה היא מטמאה לשניה מאי רבותא דנגובה וכי אין אנו יודעין שהיד שלא טבלה עדיין בטומאתה עומדת ומטמא את חברתה בנגיעה כדרך שהיד מטמא' בתחילת טומאה כשנגעה בה:

איתמר ריש לקיש אמר לא שנו אלא בידו. בין בחבורין בין שלא בחבורין אבל יד חבירו בחבורין ור' יוחנן אמר אחד ידו ואחד יד חבירו כאותה היד לפסול. ראיתי מפורש שם כאותה היד של חבירו שנגעה ביד הטמאה נטמאת לפסול את הקדש אבל יד שנית של חבירו שלא נגעה בטומאה כלל טהורה לגמרי שלא גזרו שלא בחבורין אלא בנוגע ראשון ובזה אפשר כדברי ר"ש.

ויותר הוא מחוור כן לומר, שאם נגעה יד חבירו באותה יד שקבלה טומאה תחלה נטמאת אף זו לפסול, אבל אם נגעה יד חבירו ביד שניה שלו או קבלה טומאה מחברתה בין בחיבורין בין שלא בחיבורין אינה מטמאה כלל.

ובדקתי ומצאתי בתוספתא כלשון הזה האחרון ולא כדברי רש"י ז"ל וכך שנויה שם ובתרומה אם נטמאת אחת מידיו חברתה טהורה ובקדש מטביל את שתיהן אין מטביל את הטהורה בפני עצמה ואת הטמאה בפני עצמה אלא מטביל את שתיהן כאחת הטביל את אחת מהן ועשה טהרות כל הטהרות שנעשו בטהרה עד שלא יטביל שניה טמאות שהיד מטמאה את חברתה לטמא בקדש (ודברי) רבי יוסי בר' יהודה אומר לפסול בקדש והיא הברייתא שהביאו בגמרא יד נגובה מטמאה את חברתה כו' ונתברר ממנה הפירוש בספר המאור:

סליק מסכת חגיגה